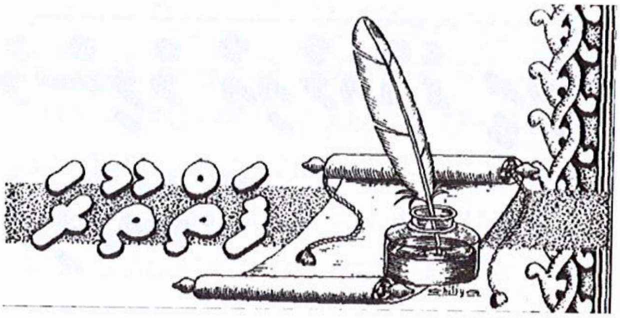

މަސްއޫލިއްޔަތާއި ގުޅިގެން ....

ދިވެހިބަހާމެދު ދިވެހި ޢާލިމުންނަށް އަންގަން ޖެހޭތޯ.

އަޝްރަފް ޢަލީ

ޒަމާނުގެ ދިވެހިބަހާއި އެޒަމާނުގެ މުސްޙަފާ ލިޔަނީތޯ. އެޒަމާނުގެ ތަރައްޤީއާއި ތަހުޒީބުގެ ގަވާއިދުތަކާއި ތަސްވީރުކުރަން ބަލާ އަސާސީ ތަސްވީރެވެ. ކުރިޔަކުގެ ޖީލަށް ޒަމާނުގެ މާޒީގެ ވާހަކަ އަޅާ އިއްވައިދީ ވަސީލަތެވެ. ޒަމާނުގެ ތާރީޚު އާ ޒަމާނުގެ އަމިއްލަވަންތަކަމާއި ޒަމާނު މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކުރުމަށް ކުރި ބަރަ މަސައްކަތްތަކާއި ކާބަފައިންގެ ޒުވާބަތަކީ ވަރަކަށްވެސް މުހިއްމު. ބައިބައިވުންތަކާއި އަޚްލާޤީ ކަންތައްތަކާއި ނުފޫޒާއި ބާރުގެ ތަކެތި ޒަމާނު ކަނޑުވަން ކަކުޅުތަކާއި ތަޖުރިބާކުރި ހިތްތަޖުރިބާ ސިޔާސީ ތާރީޚެވެ. ޒަމާނު ޒަމާނުގެ ގޮތަކަށް ޖީލުން ޖީލަށް ވާސިލުވަމުން އައި ގޮތުގެ ހަބަރުތަކެއް ކިޔައިދިނީ އެޒަމާނުގެ ތާރީޚު ނޫން ދެން އެހެން ކޮން އެއްޗެއްތޯ؟ އެހެންވީމާ، އެޒަމާނުގެ ތާރީޚު އެޒަމާނުގެ ދަރިންނަށް، ހާއްސަކޮށް އެޒަމާނުގެ މުސްތަޤްބަލަށް ކަމުގައިވާ އެޒަމާނުގެ ޢާލިމުންނަށް އަންގަންޖެހޭތޯ. ދިވެހި ޢާލިމުންނަކީ ދިވެހި ތާރީޚު އަންގަންޖެހޭތޯ.

ދިވެހިޒަމާނުގެ ތާރީޚެއް އެބަ އޮތްބާވައޭ؟ އޮތްނަމަ ކޮބާ ތާރީޚަކީ ކޮބައިތޯ؟ އެތާރީޚު ދިވެހި ޢާލިމުންނަށް އަންގަންވީތޯ؟ ދިވެހި ޢާލިމުންނަށް ތާރީޚު އަންގަމަކީ ޒަމާނުގެ އަދާގެ ހުރިހާ ވަރަކަށް ފަރުވާއެއް ޒަމާނުގެ އިއްޒަތް ހުރިހާ ވަރަކަ ދިރުމަކަށް އަންގަމުތޯ. ތާރީޚަކީ އިއްޒަތް ހޯދުނު ކަމުގެ ހަބަރެއް ފުދިއަށް ބައިނަލްއަޤުވާމީ ނުނެތޭ. ތާރީޚަކީ ހުރިހާ އެއްޗަކަށް މުސްތަޤްބަލުގެ ރޭވުމަކީ އިއްޒަތް ވެއާ ދިރުމަކަށް ބައިނަލްއަޤުވާމީ ކަމަށް ބުނުމުގެ ކާމިޔާބުކަމެވެ. ތާރީޚަކީ ހިނގައިދިޔަ ތާރީޚީ ވާހަކަތަކުގެ ޒަމާނުގައި ބުނެވޭ ނިޝާނެކެވެ.

ދިވެހިތާރީޚުގެ މަޢުލޫމާތު އެނގުމަށް ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ތާރީޚީ މައުލޫމާތު ލިބޭ ލިޔުމަކީ ދިވެހި ދަރިންނަށް އަންގަންޖެހޭތޯ. ދިވެހި ތާރީޚުގެ ބައެއް ފަހުގެ ރަސްކަލުން ހަސަން ތާޖުއްދީނު ލިޔުއްވާފައިވާ ތާރީޚާ ބަހުން

ތާޖުއްދީނާ ހަސަނުތަމީ ގަދު އަލްފަތާޙު މޫސާގެ ދަރިކަލުން އަލްފަޤީހު މުޙައްމަދު (ރަޙިމަހު) ގެ ދަރިކަލުންނެވެ. ދިވެހިތާރީޚުގެ ވަރަކަ ދައުލަ ކަތުގެ ފަހަރަކު ހަސަން ތާޖުއްދީނަށް ޝުކުރު އަދާކުރަން ޖެހެއެވެ. މިއީ ދިވެހި ތާރީޚު ދިރާސާކުރުމުގެ ދާއިރާއަށް ނުކުންނަ ކަތީބު ދިވެހިސަޤާފަތު އަދާކުރަން ޖެހޭ ވާޖިބެކެވެ. ހަމައެހެންމެ އުމަރު ކަލޭފާނު ލިޔުއްވި ތާރީޚުގެ ރަސްރަސްކަލުންގެ ސިލްސިލާ ޖެހިގެންދެއެވެ. އެތާރީޚަށް ވީ ކަރަންކަމާއި އެކަމުގެ ރަސްރަސްކަލުން ބަޔާންކުރެވިގެންވެއެވެ.

ތާރީޚު އިލްމުވެރިޔާ އަލްއުސްތާޛު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ލުޠުފީ ވަނީ އަލްޤާޟީ ހަސަން ތާޖުއްދީން ލިޔުއްވި "ތާރީޚު އިސްލާމީ ދީބާ މަހަލް" އާ ބެހޭ ދިރާސާތަކެއް ކުރައްވައިފައެވެ. އޭނާކުރެއްވި ދިރާސާގައި ބައްލަވާފައިވާ ކުރެއްވުމާއެކުގެ "ތާރީޚު އިސްލާމީ ދީބާ މަހަލް" އަސްލު ނުސްޚާ ވަނީ އަނދައިގެން ގޮސްފައެވެ. އެފޮތުގެ އެއްވަނަ ނުސްޚާ މުޅިއެކު ނުސްޚާއެއް ސިލްސިލާކުރުމުގެ ވެފައި މިއަދާހަމައަށް ވެސް އެނުސްޚާ ފެންނަ ގޮންޖެހުމާއި އެޒަމާނު ނަކަލު ނުސްޚާތަކެއް ކަމަށް ބެލެވިއްޖެ ފެނިފައިވާ ނުސްޚާތަކެއް. އެއް ނުސްޚާ އަރަބި ނުސްޚާއާ ތަރުޖަމާ ހުރުމުން "ތާރީޚު ދީބާ މަހަލް" ދިރާސާކުރުމުން މަސައްކަތްތަކަކީ ރިސާލަތެއް ހުށަހަޅާނެ ވަނީ ކަމުގެ މަޤާމައި ކުރިއަށް ނެރުނުވެއެވެ. މިއީ އަދިވެސް ޖީލަން ކަނޑުވާން އަންގަންޖެހޭ ކަމެކެވެ.

ދިވެހި ތާރީޚުގައި މިފަދަ އެތައް ކަމެއް ހިނގައިފައި އެބަހުއްޓެވެ. އެކަށީގެން ހުރި ދިރާސާކުރުން ޖެހޭ އަދި ދިވެހި ޖީލަށް. ދިވެހި ޢާލިމުންނަށެވެ. ޒަމާނުގެ މުންޝިދާ ފުހުސަތާ ޒަމާނުގެ ތާރީޚުކަން ދަނެގެން ތިބި ޒަމާނުގެ ކުރިމަގުގެ ސިއްސުންތަކަށް ސުވާލުތަކާއި ޒަމާނުގެ އިހުގެ ހޯދައިބަލާ މިހާރު ކަމަކަށްވެފައި ވެއެވެ. ޒަމާނު މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ދަށުން ކަމަކަށްވެފައި ވެއެވެ. ޒަމާނުގެ އަމިއްލަވަންތަ ކަމަކަށްވެފައި ވެއެވެ. ■